

IV. NOTE BIBLIOGRAFICE

MIHAI DIMA, *The Silver Coinage of Istros during the Hellenistic period*, Collection Moneta 179, Wetteren, 2014, 116 p. + 80 pl., ISBN 978-94-91384-47-9

Volumul de față reprezintă o contribuție valoroasă la o temă de mare interes pentru arheologia și istoria antică a regiunilor de la Dunărea de Jos. Cercetările de ansamblu au fost și sunt încă semnificativ influențate de stadiul cunoașterii emisiunilor de argint ale cetății Istros (Histria) din epoca elenistică. Din păcate, cronologia, metrologia și iconografia acestora sunt încă în discuție și de aceea, prin informațiile și interpretările noi, apariția lucrării lui Mihai Dima marchează o viguroasă relansare a investigațiilor.

Analiza minuțioasă a producției monetare histriene se bazează pe un valoros fond numismatic, în parte inedit sau insuficient exploatat științific, păstrat în instituții publice din țară dar și din Bulgaria, Ucraina și Republica Moldova. Repertoriul tezaurelor monetare, partea cea mai consistentă a lucrării, include 22 de tezaure cu „drahme” histriene, prezentate cu detalii și ilustrație de bună calitate. Dintre acestea, o bună parte sunt inedite, recuperarea informațiilor și chiar a unui număr important de piese datorându-se autorului.

Cercetarea nemijlocită a întregului material numismatic utilizat în cadrul lucrării permite autorului o analiză critică, cu eliminarea confuziilor și erorilor din literatura mai veche. Studiarea descoperirilor monetare conturează un tablou general al circulației monedei histriene de argint la Dunărea de Jos în secolele IV-III a.Chr., cu numeroase considerații înnoitoare.

Unul dintre punctele forte ale lucrării îl constituie argumentarea abandonării unei mai vechi ipoteze, potrivit căreia orașul Istros a încetat baterea de monedă de argint în anul 313 a.Chr., în contextul revoltei cetăților grecești de la Marea Neagră împotriva stăpânirii diadohului Lysimach. Stabilirea unor grupe și subgrupe de emisiuni, clar definite din punct de vedere stilistic, dar și al siglelor și / sau monogramelor atribuite magistraților monetari, oferă o cronologie relativă a monedelor de argint histriene. Potrivit autorului, perioada cu cea mai consistentă activitate a monetării istriene de argint, cunoscută în literatura numismatică sub denumirea de grupa a IV-a, se întinde între circa 340/330 și circa 240 a.Chr. Monedele de argint autonome bătute în acest interval au fost clasificate în opt subgrupe date astfel: subgrupele I-III, între circa 340/330 și circa 313 a.Chr., subgrupa a IV-a, între circa 313 și circa 280 a.Chr., subgrupele V-VII, între circa 280 și c. 256/255 a.Chr., și subgrupa a VIII-a, între circa 256/255 și circa 240 a.Chr. Această schemă a fost prezentată în paralel într-un studiu în limba română: Mihai Dima, *Monedele de argint ale cetății Istros în epoca elenistică*, Studii și Cercetări de Numismatică, s.n., 4 (16), 2013 (2014), p. 7-72. Analiza pe ștanțe dezvăluie o producție semnificativă de drahme de argint histriene către sfârșitul sec. al IV-lea a.Chr., dar și în primele decenii ale sec. al III-lea a.Chr., care poate fi pusă în legătură cu relațiile politice dintre centrele de putere de la Dunărea de Jos în contextul conflictului dintre Dromichaites și Lysimach. Același fenomen poate fi constatat și la mijlocul sec. al III-lea a.Chr., producția de monedă și repartizarea descoperirilor de drahme de argint sugerând orientarea către centre de putere noi. Conectarea orașului Istros la schimbările politice din lumea elenistică este certificată de evoluția iconografiei monetare. Conflictul dintre Egiptul ptolemaic și Imperiul seleucid cuprinde și orașele grecești aflate pe litoralul de vest al Mării Negre, mărturie în acest sens fiind o serie de tetradrahme cu iconografie seleucidă, dar purtând pe revers grupul de litere ΙΣ. Astfel, informațiile sărace despre implicarea cetății Istros în diferite conflicte locale sau de anvergură sunt completate de izvoarele numismatice. Cartarea tezaurelor alcătuite din monede histriene de argint ilustrează legăturile cu centrele de putere getice aflate la sud și la nord de Dunăre, dar și cu diferiți actori de pe scena politică elenistică, așa cum este cazul moștenitorilor imperiului creat de Alexandru cel Mare.

Dezvoltarea dosarului ”imitațiilor”, denumire sub care se ascund și emisiuni neregulate sau târzii, nu numai

imitații barbare propriu-zise, va stimula cu siguranță noi investigații, constituind un alt merit al lucrării. Pe lângă noutățile din analiză, subliniem valoarea deosebită ca instrument de lucru a repertoriului tezaurelor cu monede histriene descoperite în România, Bulgaria, Republica Moldova și Ucraina, în bună parte inedite sau reexamine de autor. Publicarea lucrării în întregime în limba engleză, în Belgia, în cunoscuta serie Moneta, asigură introducerea rezultatelor cercetării în circuitul științific internațional.

Aurel Vilcu